

2020 Yılı ETKB Çevre Faaliyetleri Raporu Özet Bilgi:

Ülkemiz, “enerji ve doğal kaynaklarını verimli ve çevreye duyarlı şekilde değerlendirerek ülke refahına en yüksek katkıyı sağlama” misyonu ve “enerji ve doğal kaynaklarda güvenli bir gelecek” vizyonu doğrultusunda enerjinin üretiminden, nihai tüketimine kadar bütün süreçlerde verimliliğin artırılmasını hedeflemektedir.

Sürdürülebilir kalkınmanın giderek önem kazanması, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğine yönelik çabaların önemini her geçen gün daha da artırmaktadır. Covid-19 salgını sonrası dünya genelinde çevre bilinci, sürdürülebilirlik, temiz enerji kaynakları gibi kavramlar daha çok gündeme gelmektedir. Bu doğrultuda, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanındaki atılımlarımızı hız kesmeden devam ettirmenin yanı sıra enerji ve tabii kaynaklarımızı çevreye duyarlı olarak kullanmak, yer altı kaynaklarımıza keşiften üretime, hammaddeden yarı mamul ve mamul maddeye ARGE çalışmalarımızla değer katmak ve su, toprak ve hava yönetimini en doğru şekilde sağlamak, çevre ve sürdürülebilirlik konularındaki perspektifimizi ortaya koymaktadır.

2019 yılının Ekim Ayı içerisinde Bakanlığımızın çevre ve sürdürülebilirlik alanındaki kümülatif faaliyetlerinin ortaya konulması amacıyla hazırlanan ilk Çevre Faaliyetleri Raporu yayımlanmış olup devamında da her yıl bir önceki yılın faaliyetlerini kapsayacak şekilde raporlama devam etmiştir. İşbu rapor ise 2020 yılı özelinde Bakanlığımız ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının çevre ile ilgili yıllık faaliyetlerine yönelik hazırlanmıştır. Diğer bir deyişle Rapor 01.01-31.12.2020 dönemi faaliyetlerini kapsamaktadır.

Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının faaliyetleri “**Su Kalitesi ve Kontrolü**”, “**Atık Yönetimi**”, “**Toprak Kalitesi ve Kontrolü**”, “**Hava Kalitesi ve İklim Değişikliği**” ve “**Çevre Yönetimi Yatay Konular**” başlıkları altında gruplandırılmış olup 2020 yılı içerisinde tamamlanmış 66 adet, devam eden 27 adet ve planlanan 4 adet olmak üzere toplam 97 adet proje ve faaliyet bulunmaktadır.

Bakanlığımız ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları tarafından 2020 yılı içerisinde çevre ile ilgili faaliyetler için toplamda 139 milyon TL harcama yapılmıştır. 2020 yılında geri kazanım ve geri dönüşüm faaliyetleri ile sağlanan tasarruflar ve kazançların toplamı yaklaşık 76 milyon TL olmuştur.

Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının faaliyet halindeki endüstriyel ve evsel arıtma tesislerinde 2020 yılı içerisinde 13 milyon m³lük suyun arıtımı gerçekleştirilmiş olup bunun %50,43’ü geri kazanılmıştır. Arıtılarak geri kazanılan sular proses, yıkama, sulama ve kullanma suyu olarak tekrar kullanılmaktadır.

Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları 2020 yılında çevre ve sürdürülebilirlik alanlarında katıldıkları uluslararası etkinliklerde yürüttüğü projelerle ödüller almıştır. BOTAŞ 2020 yılı Yeşil Dünya Ödülleri’nde 2 Altın, 3 Gümüş ve 1 Bronz Yeşil Dünya Ödülü almaya hak kazanmıştır. Ayrıca, The Green Organisation tarafından düzenlenen bir başka ödül organizasyonu olan 2020 yılı Yeşil Elma Ödülleri’nde (Green Apple Awards); Çevresel İyi Uygulamalar Projesi ile 2, Enerji Verimliliğinin Artırılması Projesi ile 2 olmak üzere 4 Yeşil Elma Ödülü almaya hak kazanmıştır. Yine 2020 yılı içerisinde, uluslararası Business Intelligence Group- BIG Sürdürülebilirlik Ödülleri’nde; TS EN ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi kapsamında gerçekleştirdiği enerji verimliliği çalışmalarıyla “Sürdürülebilir Liderlik”

kategorisinde ödül kazanılmıştır. BOTAŞ söz konusu ödüller kapsamındaki başarılarıyla ayrıca “2020 Yılı Yeşil Dünya Elçisi” unvanını almıştır.

MTA; 2020 yılında Seyitömer ve Tunçbilek Termik Santralleri ve çevresini kapsayan alanda termik santrallerden yayılan uçucu kül etkisini, hâkim rüzgâr yönü ile ilişkisini ve bitki alanlarındaki değişimi; uzaktan algılama yöntemler kullanılarak gerek alansal olarak gerekse farklı yıl aralıklarında detaylı olarak incelemiştir. Bununla birlikte doğal zeolit varlığını uzaktan algılama verileri ve teknikleri kullanılarak incelemiştir. Proje çalışması kapsamında sentetik zeolit üretimi ile ilgili olarak; biri uluslararası olmak üzere iki ödül ve birçok bilimsel etkinliğe katılım ve bilimsel yayın çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımız hava kalitesinin iyileştirilmesine ve iklim değişikliği ile mücadeleye ağaçlandırma faaliyetleriyle önemli katkılar sağlamıştır. 2020 yılı içerisinde toplam 462.946 adet ağaç dikimi gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımızın ağaçlandırma ile ilgili diğer bir önemli çalışması da "Bir Enerji Bir Nefes" kampanyası olmuştur. Bakanlığımız ile ELDER, GAZBİR, PETDER ve KÖMÜRDER arasında 12 Nisan 2018 tarihinde imzalanan protokol ile "Bir Enerji Bir Nefes" kampanyası başlatılmıştır.

26 Kasım 2018 tarihinde Bakanlığımız, Tarım ve Orman Bakanlığı (Orman Genel Müdürlüğü) ve Bir Enerji Bir Nefes Protokolünde imzası bulunan Birlik ve Dernek temsilcilerinin katılımı ile yapılan toplantı neticesinde her bir şirket/dernekle, Bakanlığımızın ve Orman Genel Müdürlüğünün (OGM) imzaladığı şekilde alt protokollere istinaden fidan dikim süreci başlatılmıştır. Yapılan alt protokoller kapsamında bugüne kadar toplam 2.645.417 fidan dikilmiş olup bunun 326.989 adedi 2020 yılına aittir. Kurumların 2020 yılı içerisindeki dikmiş olduğu ağaçlar ve Bir Enerji Bir Nefes Kampanyasında dikilen ağaçların toplamının bir yıl içerisindeki emisyon azaltımı yaklaşık 8.700 ton CO₂'ye denk gelmektedir.

Bakanlığımız atık yönetimi alanındaki etkinliğini de her geçen gün artırmaktadır. 2020 yılı içerisinde Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları bünyesinde toplam 595.221 ton atığın geri kazanımı sağlanmıştır. Bakanlığımızın atık yönetimi politikalarında Sıfır Atık Yönetimi Projesi de önemli bir yere sahiptir.

TKİ tarafından leonardit kullanılarak hümik asit üretimi gerçekleştirilmektedir. 2020 yılı içerisinde toplam 161.110 litre hümik asit satışı gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında TKİ'ye bağlı Lavvar (kömür zenginleştirme) tesislerinde kurulan şlam kömür kazanım ünitelerinde 2020 yılı içerisinde toplam 227.436 ton şlam elde edilmiştir.

TPAO tarafından 2020 yılı içerisinde sahalarda petrol, mazot, yağ vb. kirliliklerin temizlenmesi amacıyla toplam 32.854 kg biyoremediasyon ürünü kullanılmıştır.

Bakanlığımızın çevre odaklı ve sürdürülebilir çevre yönetimi vizyonunun göstergesi olan entegre yönetim sistemlerinden TS EN ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi, TS EN ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi Belgesi ve TS EN ISO 45001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Belgesi bulunmaktadır. Bu kapsamda çalışmalar devam etmekte olup Bakanlığımızda 2020 yılında Yönetim Sistemleri El Kitabı yayınlanmıştır.

BOTAŞ, BİL, EÜAŞ, ETİ MADEN, MTA, TPIC, TEİAŞ, TEMSAN, TENMAK (Mülga BOREN), TKİ (GLİ, ELİ Müdürlükleri) ve TPAO'nun yanına 2020 yılında ISO 14001 Çevre Yönetimi Sistemi Belgesini alan TTK (Maden Makinaları İşletme Müdürlüğü) eklenmiştir.

Ayrıca, EÜAŞ ICC, MAPEG, TEDAŞ, TTK (Genel Müdürlük) Çevre Yönetim Sistemi Belgesi alma konusundaki çalışmaları devam etmektedir.

2020 yılında TEDAŞ TS ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Belgesini, BOTAŞ, ETİ MADEN (Emet ve Kırka İşletme Müdürlükleri) TS ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi Belgesini, MTA, TEİAŞ ve TPAO Çevre Yönetim Birimi Yeterlik Belgesini, TKİ (GLİ) TS ISO 45001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Belgesini, TEİAŞ ve TPAO TS EN ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Belgesini, TTK ISO 17024 Personel Belgelendirme Belgesini, TPAO Motor Yağı Değişim Noktası İzin Belgesini almışlardır.

Bakanlığımızın Merkez Kampüsü sıfır atık çalışmaları 2020 yılı içerisinde TEDAŞ tarafından yürütülmüş olup 2020 yılında BOTAŞ, BİL, ETİ MADEN (Kırka ve Bandırma İşletme Müdürlüğü), EÜAŞ, MAPEG, MTA, TEDAŞ, TEİAŞ (TEDAŞ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte), TKİ (ÇLİ, ELİ, GLİ), TPAO, TPIC, TTK, EÜAŞ ICC (TPAO tarafından yürütülmekte), TENMAK (EÜAŞ tarafından yürütülmekte) Sıfır Atık Belgesini alarak bu kapsamda çalışmalarını yürütmektedir.

Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının atık, su ve karbon ayak izinin azaltılması, sıfır atık, ekosistem değerlendirme, rehabilitasyon, maddesel geri kazanım, çevre yönetimi etkinliğini geliştirme, sektörler arası sinerji, endüstriyel simbiyoz çalışmaları, hümik asit, sentetik zeolit, polilol gibi yenilikçi ara ve uç ürün geliştirme, doğrudan ve dolaylı etki analizleri faaliyetlerinin yer aldığı bu rapor, birimler arası örnek faaliyetlerin paylaşılması, farkındalığın ve daha odaklı çalışmaların artmasına hizmet edecektir. Bakanlık, ortak formatları geliştirilen çevre faaliyetleri dönemsel raporlarını hazırlamayı sürdürerek, enerji-çevre ilişkisi bağlamında üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeye devam etmektedir.